

Число 4(51),
квітень 2016 р. Б.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ

<http://cerkva.te.ua>

Видається з благословення Високопреосвященнішого Нестора, архієпископа Тернопільського, Кременецького та Буцацького

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

архієпископа Тернопільського, Кременецького і Буцацького Нестора
Боголюбивим пастирям, чесному чернецтву й усім вірним Тернопільської
єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату

Дорогі браття і сестри!
Христос воскрес!

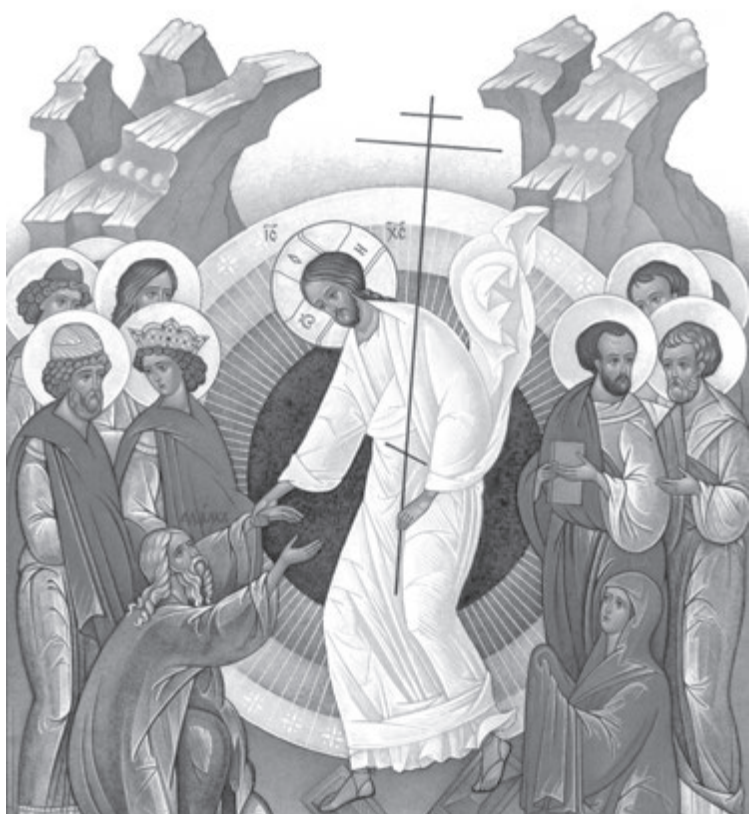
Усь і закінчився Великий піст! Ми радісно зустріли найвеличніше і найрадісніше для кожного православного християнина свято – Світле Христове Воскресіння.

Піст називають весною духовною, бо як хлібороб навесні очищає землю від сміття, так і ми очищували свою душу від всякої нечистоти і скверни. Як Господь поливає землю дощами, так і ми омивали свою душу сльозами покаяння. Як хлібороб кладе в землю насіння, щоб воно виростило і принесло великий плід, так і ми, отримавши Святе Причастя Тіла і Крові Христових, повинні принести плід стократно своїми добрими ділами і благочестивим життям. Нарешті сьогодні ми побачили ясне Світло, що просвічує кожну людину, яка приходить у світ (Ін. 1: 9), – Воскреслого Христа і Спасителя нашого.

Воскресіння Христове – переломний момент всієї історії людства. Воно відкрило для людини шлях на Небеса. Недивно, що Апостоли, вийшовши на проповідь, сповіщали не про Різдво Христове, не про Його страждання, а саме про Воскресіння. І те, що їхні слова правдиві, що це ніяка не вигадка, Апостоли засвідчили своїми мученицькими смертями. Чуючи про Воскресіння Христа, багато людей приходили до Церкви, каючись, змінювалися, самі ставали ревними проповідниками Воскресіння Христового.

Усе, що ми бачимо навколо: і Церква, і християнські цінності, і мистецтво християнських народів, і культура й мораль, – усе це існує завдяки тому, що Христос воскрес. Якби Ісус Христос був просто мандрівним філософом і вчителем моралі, як це хочуть представити деякі противники Христа, які хоч і визнають Його історичною особою, але відкидають Його Божество, – нічого цього не було б. Жодне моральне чи філософське вчення не може повністю змінити світ. Тільки Слово Боже, яке виходить з Уст Божих, може чинити великі діла, які не під силу людині (пор. Іс. 55: 10-12).

Воскресіння Христове змі-

нює світ. Першими воно змінило Апостолів, які до того як Христос воскрес не завжди розуміли проповідь Христа про Його Небесне Царство, під час страждань боялися та ховалися, але після Воскресіння сміливо пішли проповідувати. Далі проповідь Апостолів про те, що Христос воскрес із мертвих, почала змінювати також інших людей, які ставали християнами і приєднувалися до Церкви Христової. Воскресіння Христове міняло цілі держави, які до цього жили в розпусті, аморальності та плотських насолодах. Просвітлені світлом Христового вчення, змінювалися народи та їх правителі. Так це було, зокрема, зі святым Рівноапостольним князем Володимиром. Увесь світ очищається від гріха і скверни Воскресінням Христовим. Світло Христове просвітлює всіх.

Дорогі браття і сестри! Ми з вами радісно зустріли Воскресіння Христове, яке змінює світ і всіх людей, направляючи їх до добра і до Бога. Настав найкращий час, щоб і нам змінюватися. Впродовж посту ми очистили себе від скверни гріха, але тепер нам потрібно на підготовленій ниві наших сер-

дець і душ виростити прекрасний плід побожного християнського життя.

На жаль, ми дуже часто забуваємо, що християнином потрібно бути не тільки в храмі під час богослужіння, а й кожної миті нашого життя. Наше суспільство, наша держава, та й увесь світ, який нас оточує, – це все дар Божий для нас. І якщо ми любимо Бога, то мусимо цей Його дар цінувати. Ми стараємося не смітити у своїх оселях, але маємо не смітити також на вулицях наших міст і сіл чи на природі. Ми стараємося не навчати дітей поганого словом, але подаємо їм поганий приклад своїм життям. Ми уважно слухаємо проповідь у храмі, але, вийшовши з нього, не живемо так, як потрібно жити православному християнинові. Ми часто любимо нашу державу, наш народ тільки на словах, поки від нас не вимагається щось для України зробити. А коли треба докласти зусилля, щоб змінити своє життя до кращого, або коли потрібно чимось пожертвувати, починаємо шукати когось, хто зробить це за нас. Навіть війна і російська окупація, яка вже два роки триває на сході нашої держа-

ви, залишила багатьох людей байдужими, не готовими щось зробити, щоб не допустити ворога далі.

Дорогі браття і сестри! Православний християнин не може бути байдужим чи меркантильним. Апостоли та мученики так любили Христа Спасителя, що йшли на страждання і смерть, щоб перебувати з Ним в Його вічному Небесному Царстві. Наші українські воїни так люблять Україну, що віддають за неї свої життя. І всі ми теж не маємо бути байдужими ні до Бога, ні до України. Байдужість до Бога, віра в Нього лише на словах, формально, без жодних зусиль, щоб змінитися, перемогти гріх, призведе лише до втрати нашого живого зв'язку з Богом і духовної загибелі. Також якщо ми будемо любити Україну лише на словах, не змінюючись, не жертвуючи заради неї нічим, чекаючи лише, що хтось інший для нас зробить – і вона стане сильною і процвітаючою, а ми в цей час будемо дбати лише про власне благополуччя, тоді наша держава може зовсім загинути. Тому не будьмо байдужими. Нехай наші серця палають любов'ю до Бога і України, а справи наші й зусилля нехай будуть направлені на спасіння для наших душ і краще майбутнє для нашого народу.

У ці святкові дні вітаю з Воскресінням Христовим усіх священнослужителів нашої єпархії, священиків, дияконів, чесне чернецтво. Вітаю обласну і місцеву владу, воїнів Збройних Сил та добровольчих батальйонів, волонтерів і всіх, хто дбає про захист нашої Батьківщини перед лицем окупанта. Вітаю всіх православних християн, усіх жителів нашої області. Нехай Воскресіння Христове воскресить наші душі до праведного життя з Богом і дарує нашій Українській державі мирне і спокійне життя.

Благодать Воскреслого Господа нашого Ісуса Христа, Який дарував нам Своє благословення, нехай завжди перебуває з усіма нами!

Воістину Христос Воскрес!

Нестор,
архієпископ Тернопільський,
Кременецький і Буцацький

Основні розбіжності християнських Церков у питанні святкування Пасхи

Воскресіння Господа Нашого Ісуса Христа є основою віри для кожного православного християнина. Це настільки важлива подія, що святий апостол Павло визначає нам істинність усього християнського вчення. «Якщо не воскрес Христос, – каже він, – то й проповідь наша марна, марна і віра ваша» (1 Кор. 15:14). Воно є головним святом для кожного християнина, що відзначається з особливою радістю і особливою урочистістю.

Але при святкуванні Великодня у пересічного християнина, і не тільки, виникає запитання: від чого залежить дата святкування, чому кожного року святкуємо у різний час, а ще більше турбує, чому не всі християни, особливо католики і православні, святкують Пасху в один день?

Ми знаємо, що прообразом християнської Пасхи, свята Воскресіння Ісуса Христа, була старозавітна Пасха (див. Вих. 12:1-11, Лев. 23:5, Числ. 28:16, Втор. 16:1). Святкувалася вона в ніч з 14 на 15 число місяця авіва (або нісана), першого з місяців юдейського місячно-сонячного календаря. Всього в місячному році було то 12, то 13 місяців, тринадцятий місяць (через певні проміжки часу доводилося додавати так званий «емболічний місяць») час від часу вставлявся таким чином, щоб авів залишався завжди весняним місяцем. Чітких календарних вказівок (наприклад, коли вставляти додатковий місяць) у Старому Завіті немає, тому дату Пасхи визначали, виходячи з буденного місяце-сонячного календаря.

стор. 2

БОГОСЛУЖІННЯ НА БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

7 квітня, в день свята, архієпископ Тернопільський, Кременецький і Бучацький Нестор очолив Божественну літургію у храмі святого великомученика Пантелеймона Цілителя м. Тернополя. Разом із великою Нестором молилися настоятель храму прот. Михайл Бугай, заступник завідувача канцелярії свящ. Сергій Росіцький, голова фінансово-господарського відділу Тернопільської єпархії протодиякон Юрій Коханський та диякон Андрій Вовк.

За богослужінням владика Нестор підніс священника Михайла Бугая до сану протоієрея за ревну службу на користь Церкви. Також цього дня багато прихожан причастилися Святих Тіла і Крові Господньої.

СВЯЩЕНИКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ЄПАРХІЇ ВІДСЛУЖИЛИ ПАНАХИДУ НА МИКУЛИНЕЦЬКОМУ КЛАДОВИЩІ

15 квітня з благословення архієпископа Тернопільського, Кременецького і Бучацького Нестора священники Тернопільської єпархії прот. Василь Мокрицький та свящ. Сергій Стельмах відслужили панахиду на Микулинецькому кладовищі.

Покладанням квітів до меморіального комплексу полеглих у Другій Світовій війні та могил загиблих воїнів АТО священнослужителів, представники влади та жителі міста вшанували пам'ять героїв.

БОГОСЛУЖІННЯ ВЛАДИКИ НЕСТОРА У П'ЯТУ НЕДІЛЮ ВЕЛИКОГО ПОСТУ

17 квітня, п'ятої неділі Великого Посту, архієпископ Тернопільський, Кременецький і Бучацький Нестор відвідав із архієпископським візитом Лановецьке благочиння.

На запрошення настоятеля храму прот. Іоана Джиджори владика Нестор очолив Божественну літургію у храмі Різдва Пресвятої Богородиці с. Загірці Лановецького району.

На паперті храму першими архіпастиря зустріли молоді прихожани. Діти привітали владика святковим віршами і піднесли запашний коровай. Перед початком Богослужіння владика Нестор звершив освячення нових антиминосів. Під час богослужіння, на Малому вході, архієпископ нагородив настоятеля храму прот. Іоана черговою богослужбовою нагородою, а саме - правом носіння митри.

Після Богослужіння владика Нестор прочитав молитву за мир в Україні.

Також архієпископ нагородив Благословенними грамотами активних парафіян храму за ревне служіння Церкві та Україні.

СПІВОМ СЛАВИЛИ ГОСПОДА

Одинадцять хорових колективів, дванадцять ансамблів і три сольних виконавці взяли участь у міжнародному фестивалі-конкурсі «Я там, де є благословення» 15-17 квітня у Тернополі. Учасники прибули із Бережан, Тербовлі, Маріуполя, Кременця, Ланівців, Великих Бірок, Хмельницького та Тернополя. З інших країн були представлені хори «ALTA TRINITA» та «Scholacantum minogumchosovienensis» з Польщі, «CANTABILE» та «Divertis» з Молдови, «TheLevites» з Нігерії, а також «Alerh» з Румунії.

Уся програма була розділена на конкурсну та фестивальну. Конкурсна відбулася в Українському домі «Перемога», де міжнародне журі визначало переможців. Гала-концерт, офіційне закриття та нагородження учасників відбулося на відкритій сцені Театрального майдану.

Архієпископ Тернопільський, Кременецький і Бучацький Нестор разом із представниками духовенства інших конфесій привітав учасників фестивалю та побажав Божого благословення, чистоти серця у прославленні Господа у музичних творах.

Участь у фестивалі також узяв священник Тернопільської єпархії Сергій Стельмах, виконавши авторські композиції «Літургія», «Ти не кажи».

НА СХІД ВИРУШИЛИ БІЙЦІ РОТИ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ «ТЕРНОПІЛЬ»

З Тернополя у зону проведення антитерористичної операції поїхали сорок два бійці роти патрульної служби поліції особливого призначення «Тернопіль». На Сході вони змінять своїх побратимів.

Священники Тернопільської єпархії УПЦ Київського Патріархату прот. В'ячеслав Кізілов та свящ. Сергій Росіцький благословили чергову ротацию бійців. Капеланська служба також передала хлопцям перевидання календаря «Захисник України-2016».

Бійців, котрі вирушають у зону АТО вперше, немає. Тож досвіду не бракуватиме. Підтримати захисників прийшли рідні та близькі. Вони бажали їм легкої служби та якнайшвидшого повернення додому.

Основні розбіжності християнських Церков у питанні святкування Пасхи

Початок на стор. 2

Коли християни стали святкувати новозавітну Пасху, залежність її від місячного календаря збереглася (згідно з місячним календарем, юдейська Пасха - нерухоме свято, а згідно із сонячним - рухоме, оскільки місячний рік коротший від сонячного). Зумовлено це було як наслідуванням ставлення до Пасхи старозавітної, так і тим, що в Новому Завіті немає вказівок на дату Воскресіння Христового за сонячним (юліанським) календарем.

У церковному переданні також не знаходимо однозначних свідчень про цю дату. Тому для потреб пасхалії склали спеціальні місячно-сонячні календарі, які для жодних інших цілей не застосовувались.

У перші віки християнства, коли Церква ще не була поділена на католиків і православних (до 1054 р.), розбіжності щодо святкування Христового Воскресіння все одно виникали. Частина християн святкувала Пасху разом з євреями 14 числа єврейського місяця нісана, оскільки юдейство мало ще великий вплив на християнство.

До початку IV ст. у християнському світі використовували три пасхалії. Перша з них, олександрійська, базувалась на 16-річному олександрійському місячному циклі і була найбільш розповсюджена. Олександрійська пасхалія не допускала святкування Великодня до весняного рівнодення. Нею ми користуємося досі. Вона вважає датою весняного рівнодення 21 березня, і це досить умовна дата.

За період з 325 по 2016 рік Олександрійська пасхалія почала відставати від реальної точки весняного рівнодення на 13 днів (2016 року воно було 20 березня за новим стилем, тобто 7 березня за юліанським календарем, тож православні дивляться на першу повню за юліанським календарем, а католики - за григоріанським).

Що ж стосується місячного календаря, то він коротший від сонячного і містить 354 дні. Місячний цикл триває 29,5 доби, тобто повня відбувається кожні 29 з лишком днів. Іншими словами перша повня після 21 березня може настати в різні дні, наслідком чого є рухомий день Пасхи. Відповідно до Олександрійської пасхалії період, в якому потрібний новий Місяць може відбуватися, коливається від 21 березня до 18 квітня (29 днів місячного циклу). Існує певна імовірність, що Місяць не потрапить у цей цикл, оскільки місячний період між повнями трохи довший від 29 дб.

Другою пасхалією, яка базувалася на 84-річному місячному циклі, користувалася Римська Церква, і вона збігалася з Олександрійською. В Римській Церкві вважали, що їхній звичай був введений ще ап. Петром і Павлом, тому всіх, хто відзначав Пасху в інший день, вважали еретиками.

Третьою пасхалією, яка базувалася на 19-річному сирійському місячному циклі, користувалися християни Сирії, Кілікії і Месопотамії. Ця пасхалія відчутно від-

різнялася від двох інших. У Римі та Олександрії жили за сонячним календарем, а місячно-сонячний використовували лише для обчислення Пасхи. В Сирії ж місячно-сонячний календар споконвіку був всенародним календарем, який зберіг своє значення і після запровадження офіційного сонячного (юліанського). В цьому сирійському календарі (послідовника вавилонського) був місяць нісан, і тому для сирійських християн абсолютно закономірно було святкувати Пасху першої неділі після 14 нісана свого календаря.

Тому за сирійським календарем Пасху двічі протягом 19 років святкували набагато раніше, ніж за олександрійським. Виявилось також, що сирійський місячний цикл збігається з тим, який до того часу почали використовувати для розрахунку своєї Пасхи юдеї.

Розбіжності між християнськими Церквами, які використовували різні пасхалії, тривали до собору, скликаного імператором Костянтином - Нікейського собору 325 року. Соборним рішенням було визначено святкувати Пасху Христову першої неділі після повні, яка настає після весняного рівнодення. Науковими формулами це вирахувати досить складно, але водночас і дуже просто.

Весняне рівнодення може припадати на дві календарні дати - 20 або 21 березня, тому взято останню дату - 21 березня. Якщо повня припадає до 21 березня або в сам день рівнодення, то потрібно чекати наступного повного місяця. І якщо повня припадає власне на неділю, то тільки наступна неділя є Великодньою. Наприклад: 21 березня рівнодення, а 22 в суботу настає повня, то неділя є Великодньою. Якщо ж повня аж за чотири тижні після рівнодення, та ще й у неділю, то тільки наступна неділя Великодня. Таким чином пасхальний день може припадати не раніше як з 22 березня по 25 квітня за юліанським календарем, що в XX-XXI столітті відповідає періоду з 4 квітня по 8 травня за новим стилем.

Тому за усталеною церковною традицією, відповідно до сьомого апостольського правила, а також першого правила Антіохійського помісного Собору і постанов І Вселенського Собору 325 року, християнська Пасха має святкуватися першої неділі після першої повні після весняного рівнодення. У зв'язку з неспівмірністю сонячного і місячного циклу, з якими

вона пов'язана, дата святкування з роками зміщується за часовою шкалою в межах з 22 березня по 25 квітня за юліанським календарем. Практично на кожен рік її визначають шляхом розрахунків.

Юліанський календар, яким користується Православна Церква, базується на сонячно-місячній системі відліку, внаслідок чого рік виявляється довший на 11 хвилин 14 секунд від астрономічного року. Через це день сонячного рівнодення, який в 325 році був 21 березня, до кінця шістнадцятого століття змістився на десять днів назад, тобто на 11 березня.

Але з часом знову виникла розбіжність у визначенні дати Пасхи між Сходом і Заходом (православними і католиками). Незгідна цим зміщенням і тим, що Пасха може щороку мати «коливання» в дні святкування, Римо-католицька церква в 1582 році провела реформу і запровадила так званий григоріанський календар за ім'ям папи Григорія XIII. Суть календаря зводилася до переходу виключно на сонячну систему відліку. Конкретно реформа полягала в тому, що літочислення в 1582 році було механічно перенесено на десять днів уперед, тобто днем весняного рівнодення знову стало 21 березня.

Прагнення до такої точності виявилось невинуватим у світлі євангельських подій, оскільки в григоріанському календарі християнська Пасха деколи збігається з єврейською або навіть буває раніше від неї. Зокрема, з 1851 по 1951 рік католицька Пасха зувалася раніше від єврейської аж 15 разів. Згідно з канонами Православної Церкви це вважається недопустимим: «Пасха завжди має святкуватися після юдейської пасхи, тому що Господь воскрес першої неділі після неї».

Сьогодні юліанським календарем (старим стилем) повністю користуються тільки Українська, Російська Єрусалимська, Грузинська, Сербська Православні Церкви і Афон. Фінляндська православна церква повністю перейшла на григоріанський календар разом з католиками. Інші церкви святкують Пасху і перехідні свята за старим стилем, а неперехідні - такі як Різдво та інші свята - за новим.

Свідченням правдивості православного святкування Пасхи є сходження в Єрусалимському храмі у Великодню Суботу благодатного вогню.

Підготував свящ. Петро Мельничук.

Прот. Михайло Марусяк: «Здоров'я душі – це щира віра»

Цього разу гість нашої рубрики митрофорний протоієрей Михайло Марусяк, викладач Богословського відділення КПБА при філософсько-теологічному факультеті Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, доктор богословських наук, який зробив переклад «Повного зібрання творів святих Іоана Золотоустого» (12 томів, 25 книг). Йтиметься про особливості вивчення та викладання богослів'я, поради майбутнім священникам від свят. Іоана Золотоустого та про інші важливі питання, які можуть бути цікаві нашим читачам.

– Отче Михайле, на ваш погляд, богослів'я – наука доступна всім чи лише обраним?

– Як свідчить мій багаторічний досвід наукової та викладацької роботи, будь-яка наука передусім доступна для того, хто її бажає. Це стосується і математики, біології, медицини тощо, а особливо богослів'я. Якщо людина не цікавиться предметом, вважає його непотрібним, особливо, якщо студент є атеїстичного духу, то для нього богослів'я зайве.

Богослів'я – особлива наука. Якщо світські дисципліни мають справу з матеріальними поняттями, видимими, то у нас ідеться про світ духовний, зокрема про душу, її лікування. А щоби бути хорошим лікарем для душ інших, необхідно самому мати здорову душу.

– Ви викладаєте на філософсько-теологічному факультеті. Що для вас особисто означає підготувати хорошого богослова?

– Викладач у підготовці молодих спеціалістів бере на себе велику відповідальність. Тому апостол Яків у своєму Соборному посланні застерігає: «Не ставайте всі вчителюми», бо вчитель відповідає вже не тільки за себе, а й за тих, кого взявся вчити. Розуміння, сприйняття навчального матеріалу залежить від способів його подачі викладачем. Потрібно шукати підхід до студентів, вміння пояснити, розтлумачити, допомогти людині зрозуміти те, що її цікавить.

Приємно й легко працювати зі студентами, які зацікавлені у навчанні. Однак є різні причини, з яких приходять на цей факультет. Один із не найкращих варіантів, коли молодій людині не вдалося вступити в бажаний ВНЗ, а тут, виявилось, є ще місце, тож вирішує здобути хоча би якусь вищу освіту, не замислюючись над суттю богослів'я. Але такі студенти, як правило, швидко відсіюються. Дехто може прийти і з наукового інтересу чи, точніше, заради цікавості, але неввіручача людина сама піде звідси, побачивши, що не туди потрапила.

Насамперед повинна бути віра. Нас цього вчить Христос: коли до нього приходили прокажені, сліпі, хворі, то Він питав: «Чи

віриш, що можу це зробити?» Коли людина вірує, тоді й отримує згідно зі своєю вірою, якщо це, звичайно, не буде шкідливим для неї.

Щодо фахового рівня самого викладача, то для цього необхідно прислухатися до слів апостола Павла, якими він повчає свого учня Тимофія: «Будь взірцем для вірних у слові, в житті, в любові, в душі, у вірі, в чистоті... Пильнуй себе самого та навчання; займайся цим постійно: бо, так роблячи, і себе спасеш і тих, що слухають тебе» (1 Тим. 4, 12. 16).

– Поясніть нашим читачам, які професійні функції може виконувати богослов? Бо ж не кожен зі студентів згодом стає священником.

– Так, справді, не всі випускники обирають шлях священнослужителя. Є хлопці, у яких тато чи й брат священники, а вони особисто, відчувачи страх перед великою відповідальністю, не наважуються приймати священничий сан, бояться помилися, вчинити щось неправильно, зате проявляють себе в іншій сфері. Є в нас випускники, які після закінчення нашого факультету обирають науковий шлях. І це навіть дуже добре, коли філософію, соціологію чи релігієзнавство викладає спеціаліст не зі сфери атеїстів. Також у нас навчаються й дівчата, яким знадобляться такі знання, якщо вони будуть регентами хору чи й дружинами священників. А особливо важливо – вчителями християнської етики. Адже коли з дітьми працює дипломований, із глибокими знаннями спеціаліст – це набагато краще, аніж це робив би вчитель математики чи ручної праці, який тільки поверхнево ознайомлений із цим предметом.

Не вважаю, що випускники теологічного відділення, які не прийняли сану, зробили щось недобре. Адже це шлях надзвичай-

но відповідальний. Тож коли людина вважає, що може зробити щось неправильно, то краще не робити.

Під час хіротонії, архієрей подає висвяченому священникові частинку Тіла Христового зі словами: «Прийми заповуку цю і збережи, бо за неї маєш дати відповідь у страшний день». Священик, скільки б він не прослужив, повинен пам'ятати свою першу Службу. Якщо він забув, охолонув – то це вже пастух, а не пастир. Різниця між ними: пастир іде – за ним отара; а пастух доганяє отару, яка від нього розбігається.

– На вашу думку, чи варто вивчати богослів'я в усіх навчальних закладах, на рівні з історією, соціологією?

– На мою думку, варто вивчати богослів'я лише як факультатив. Бо коли студент іншої духовної орієнтації, не християнин, а потрібно складати іспит чи залік, то як він буде відповідати на запитання викладача у такому разі?

А для молодих людей, які є християнами, дуже корисним буде роз'яснення понять: як ми розуміємо Бога, Святу Трійцю, християнські догми.

Нині у ВНЗ є доступна для всіх дисципліна – релігієзнавство, яка розповідає про всі релігії, які є та були колись. А богослів'я – вузькоспеціалізована наука, яка допомогла б спрямувати молодих християн на правильний духовний пошук.

– Деякі студенти вже мають за плечима духовну семінарію, коли приходять на навчання до вас. Чим вони відрізняються від тих, які не мають такої освіти?

– У таких студентів уже є основа, вони ознайомлені з біблійною наукою, історією Церкви, догматикою. Можуть підказати, допомогти одногрупникам у процесі навчання. З 90-го року я був ректором Івано-Франківської духовної семінарії. Пам'ятаю, що навчальна програма з богослів'я у нас була значно ґрунтовнішою порівняно зі світськими ВНЗ. Тому духовна семінарія створює ту базу, яка сприяє глибшому розумінню обраного духовного шляху та вивченню необхідних предметів.

– Перейдімо до вашої науково-перекладацької діяльності: ви переклали всі 12 томів, 25 книжок, святих Іоана Золотоустого...

– Так, перекладав із російської дореволюційної мови, яка наполовину складається зі слов'янізмів. Складність перекладу пов'язана насамперед із тим, що під час перекладу його творів з грецької мови на російську 1880-88 років перекладач дотримувався стилістики стародавньої грецької мови. Тому інколи важко було знайти, де початок, а де кінець речення, слідкуючи за тим, щоби не спотворити саме речення і його зміст. Працю почав із «Шести слів про священство», що є особливо актуальним для студентів-богословів.

Святитель Іоан Золотоустий казав, що

священником може бути той, хто своїми духовними якостям перевершує інших. Адже він сам унікав священства, вважаючи себе недостойним цього служіння і звання.

– Стосовно перекладу: для кого він зроблений?

– Переклад святих Іоана Золотоустого зроблений насамперед для послуговання ним під час написання праць: курсових, дипломних, магістерських, кандидатських робіт і взагалі для повчання, духовного збагачення.

– Які конкретні поради дає святий Іоан священнослужителям?

– Передусім – це чистота духовна, бо священник бере своїми руками Тіло і Кров Спасителя. Тому «душа священника повинна бути чистішою за сонячне проміння», – повчає святий. Водночас – це правдивість, незлобивість, несварливість. Тобто священнослужитель має бути прикладом для своєї пастви.

Особисто для мене, святий Іоан Золотоуст – ідеал служіння, повчання, викриття зла. Він не боявся виступати проти імператриці, проти ересей тощо. Мав духовну силу терпіти всі страждання на славу Божу. Тричі виганяли його з кафедри, але з волі Божої повертався, щоби продовжити своє подвижництво. І у вигнанні завершив свій земний шлях.

Порівнюючи пастиря-священника з пастухом отар і табунів, святий Іоан Золотоуст говорить, що пастух овець – вільний, розпоряджаючись ними, а пастир «овець словесних» повинен переконати їх «прийняти зцілення недуг душевних». Він не може з такою ж владою лікувати всіх людей, з якою пастух може лікувати вівцю. Люди мінливі, іноді за власними бажаннями не бачать істини, не кожному й не завжди легко їм догодити.

Як служити людям? На це студентам даю відповідь, що наше завдання – служити спочатку Богові, потім людям, а вже тоді – собі.

– Ваші побажання тернопільським читачам?

– Насамперед зичу здоров'я: тілесного і духовного. Однак коли є тілесне здоров'я, людина може забути про здоров'я душі, коли є хвороба тілесна, людина починає згадувати про душу. Тому бажано, щоби кожен і в здоровому тілі пам'ятав про здоров'я душі.

А здоров'я душі – це щира віра, не на словах, а насправді, що виявляється в молитві, пості, відвідуванні храму, в житті з Богом у любові до Бога і до ближніх. А водночас люди повинні відчувати, що ми ніколи не самі. Інколи нас переслідують прикросці, бувають негаразди. А ми тоді заплющмо очі й уявімо, що перед нами розп'ятий Христос. Не зображений, а живий. Він дивиться на нас очима, залитими потом і кров'ю. Що бачимо в тому погляді? Він нам співчуває чи осуджує? У його ранах наші гріхи. Порівняймо свої страждання зі стражданнями Спасителя – і стане легше. Адже ми не самі... Тож бажано, щоби ми постійно відчували, що Христос дивиться на нас, дивиться з любов'ю, бо Він – це найвища Любов.

Розмовляла Ірина Скоробогата.

ЖИТТЯ СЯТИК

Святий мученик Ісидор на острові Хіосі родом був з Александрії. У перший рік правління імператора Декія було видано указ переписати всіх здатних служити у військах Римської імперії. Святого Ісидора, рослого, з міцною статуєю, прийняли в полк воєначальника Нумерія.

Святий Ісидор був християнином, він тверезе і скромне життя, був поміркований, уникаючи всіх язичницьких звичаїв. Інший імператорський указ наказував,

щоб всі воїни поклонилися римським язичницьким богам і приносили їм жертви. До тих, хто не підкорився указу, повинні були застосовуватися на тортури і смерть.

Сотник доніс воєначальнику Нумерію, що Ісидор християнин. На допиті перед Нумерієм святий Ісидор безстрашно сповідав свою віру в Христа Спасителя і відмовився при-

нести жертву ідолам. Нумерій переконував святого не піддавати себе мукам і скоритися волі імператора, але святий Ісидор відповідав, що кориться лише волі вічного Бога, Христа Спасителя, і ніколи не зречеться Його. Святий був відданий на муки. Під час катувань він славив Христа Бога і зневажав язичницьких ідолів. Воєначальник велів відрізати свя-

тому язика, але й після цього святий продовжував виразно прославляти Христа. Нумерій в жажу впав на землю і сам втратив дар мови. Піднявшись за допомогою вояків, він знаками зажадав собі дощечку і на ній написав наказ – відтяти голову святому Ісидору.

З радістю зустрів святий Ісидор свій смертний вирок і сказав: «Славлю Тебе, Владико мій, що Ти з милості Своєї приймаєш мене в Свої Небесні оселі!» Після страти тіло його було кинуте без поховання, але друг святого, таємний християнин Амоній, взяв його тіло і поховав.

Підготував Іван Бородайко.

Нема пророка у своїй Вітчизні

«Чотири частини моєї країни зі мною разом будуть завжди, І в серці будь-якої людини думка єдина: «Україно, живи!»
Анна Цезар.

Україна... Моя рідна країна, земля батьків, на якій судилося народитися і жити, яка стала для нас Вітчизною. Велична і трагічна історія моєї держави. Здавна численні завойовники приходили на цю прекрасну, багату землю, щоб загарбати її і поневолити український народ. Народні пісні, думи, перекази донесли до нас правду про давні героїчні і сумні часи, коли славні козаки-запорожці боронили волю народу, священні, рідні землі.

Шлях до священництва

Тривалий час Україна, втрапивши незалежність, стогнала під ярмом поневолювачів. Але тіла в народі під попелом неволі «іскра вогню великого», невмирущим виявився нескорений дух, прагнення до свободи. І першим, хто сказав про це на весь світ, був Тарас Шевченко: «Не вмирає душа наша, не вмирає воля».

Традиції Великого Кобзаря підхопили і продовжили його численні послідовники - всі ті, кому не байдуже «...хто ми, чий сини? Яких батьків діти?». Саме завдяки їхній титанічній праці, самозреченості заради Вітчизни, Україна нарешті здобула самостійність, стала незалежною.

Одним із патріотів нашого краю є Олексій Климентійович Коцюк, високоосвічений богослов, інтелігент. Народився 16 березня 1911 року в селі Якимівці на Лановеччині Тернопільської області напередодні православного свята Олексія. Його батько присвятив своє життя служінню односельчанам і Богові. Спочатку вчителював у місцевій церковно-приходській школі, а згодом став священником. Тож не дивно, що Олексій повторив отчий шлях, перевершивши усіх односельчан на освітній і релігійній ниві.

Дбаючи про майбутнє сина, батьки доклали максимум зусиль, щоб він здобув блискучу освіту. В дитинстві Олексій освоював ази науки з допомогою рідних. Виявивши в сина неабиякі здібності, вони відправили його здобувати шкільну освіту в селище Дермань (сучасна Рівненська область). Там був навчальний заклад, який разом із вивченням загальнообов'язкових дисциплін надавав велику увагу основам православної віри. Багато священників Волинського воеводства віддавали своїх дітей у цю школу.

У дев'ятирічному віці Олексій залишився напівсиротою, померла мама. Батькові довелося самому ставити на ноги дітей.

1927 року Олексій вступає у православну духовну семінарію в Кременці, яку успішно закінчує в

1933 році. Як доказ цього - оригінал свідоцтва, виданого 12 травня 1933 року польською мовою. Документ вражає різноманітністю навчальних дисциплін. Керівництво семінарії визнало Олексія Коцюка «дозрілого до вищого навчання» і дало рекомендаційний лист, адресований керівнику секретаріату університету Йозефа Підсудського у Варшаві.

Після закінчення семінарії повернувся на Лановеччину, вчителював у початковій школі села Куськівці. Після тривалих вагань наважився скористатися рекомендаційним листом, і його все-таки зарахували студентом цього престижного європейського навчального закладу (1936 рік).

Порадниця на все життя

Олексій Климентійович, навчаючись на богословському факультеті, захопився поглядами Івана Огієнка, який був професором церковнослов'янської мови цього навчального закладу у 1926-32 роках.

За студентства молодого Коцюка Огієнко редагував у Варшаві журнали «Рідна мова» і «Наша куль-

священики. Духовні особи були небажаними серед військовослужбовців, тому отець Олексій повернувся з дружиною додому і зразу ж отримав перше церковне призначення - священником на парафію у село Лішня Кременецького району. Було це влітку 1944 року.

На звільнених від фашистів західноукраїнських землях більшовики прагнули встановити радянську владу. Цьому намагалися перешкодити учасники національно-визвольного руху, активізувавши діяльність ОУН-УПА. Лішня перебувала під контролем Антонівської республіки, центром якої став штаб УПА «Волинь-Південь». Ідеї повстанців були близькі отцеві Олексію, адже його молодший брат перебував у лавах УПА.

Період церковної служби на парафії села Лішня став випробуванням сили і духу Олексія Климентійовича як священника, українця-патріота, батька великої родини. Крім виконання церковних обрядів у своєму селі, отця Олексія дуже часто залучали для обслуговування церковних потреб вояків УПА. Він виконував нелегку духовну працю в умовах постійної небезпеки.

Дуже важкі часи настали навесні 1945 року, коли більшовики почали дискредитацію УПА з допомогою перевдягнутих у повстанську форму енкаведистів. У будь-яку мить можна було чекати кулі в спину, арешту, розправи над рідними.

Особливо пам'ятною подією стало освячення паски в церкві села Антонівці у 1945 році. За нез'ясованих обставин

інші священники не змогли прибути на святкове богослужіння, і отця Олексія без попередження ввечері забрали підводою до Антоновець. Тільки дорогою пояснили, навіщо такий поспіх. На переживання з приводу відсутності церковного хору в нічну пору, можливе запізнення на Пасхальну службу в Лішню, супроводжуючі відповіли, що все буде добре. І яким же було здивування священника, коли він побачив у церкві сотні одягнутих в однострої повстанців, почув урочисто піднесений спів виключно чоловічого церковного хору. Ця служба запам'яталася йому на все життя і утвердила віру в те, що Україна рано чи пізно буде незалежною.

Десятки молодих патріотів поховані на антонівському кладовищі, зокрема й Олексієм Климентійовичем. Український національний дух, який витав в Антонівській республіці, назавжди залишився в серці отця Олексія.

Яна Горобець,
учениця 10 класу Залісцівського НВК, переможець районного літературного конкурсу «Самчукова криниця».

Закінчення в наступному випуску.

тура», які сприяли популяризації української культури, норм єдиної літературної мови серед українців за межами УРСР. Студенти ставали найпалкішими прихильниками і пропагандистами ідеї української церкви. Так варшавський період у житті Олексія Коцюка став кульмінацією формування високоосвіченого богослова, інтелігента, патріота України.

Науку довелося перервати після трьох курсів, бо розпочалася Друга світова війна. Від призову в Червону армію Олексія врятувало те, що він став вчителем школи в селі Лосятині поблизу Почаєва...

У 1941 році Олексій Климентійович бере за дружину Марфу Олексівну - дівчину із простої селянської сім'ї з сусіднього села Татаринці. Вона стала його порадицею, берегинею сімейного вогнища на все життя.

Перше церковне призначення

У роки фашистської окупації Олексій продовжує вчителювати в Лосятині. Фронт потребував свіжих сил, тож цього разу призов не оминув його. Ніби передбачивши таке, єпископ висвячує нашого героя у

ЛІТІЯ ПРАВОСЛАВ'Я

1 квітня 1967 року народився прот. Мирон Карач (Церква Успіння Пресвятої Богородиці м. Чортків).

1 квітня 1982 року народився свящ. Микола Редько (Церква Успіння Пресвятої Богородиці с. Хотівка, Церква Перенесення мощей Свт. Миколая с. Жолоби Кременецького району).

2 квітня 1973 року народився прот. Руслан Матвішин (Церква Різдва Пресвятої Богородиці с. Глубічок, Церква Пресвятої Параскеви с. Верхняківці, Церква Святої Трійці с. Пеняки Борщівського району).

2 квітня 1974 року народився прот. Володимир Боковський (Церква Свт. Миколая Чудотворця с. Шишківці, Церква Св. Арх. Михаїла с. Скоров'ятин Борщівського району).

2 квітня 1965 року народився прот. Іван Миц (Церква Св. Миколая Чудотворця с. Тудорів Гусятинського району).

6 квітня святкує 50-річчя прот. Василь Сенчишин (Церква Святого рівноапостольного великого князя Володимира м. Чортків).

8 квітня 1973 року народився прот. Олексій Головацький (Церква Різдва Пресвятої Богородиці, м. Тернопіль, секретар Тернопільської єпархії).

11 квітня 1983 року народився прот. Роман Косович (Церква Преподобної Параскеви с. Соколів Тербовлянського району).

11 квітня 1985 року народився свящ. Віталій Дікальчук (Церква Різдва Пресвятої Богородиці с. Очеретно Збарзького району).

12 квітня 1969 року народився прот. Василь Кучирка (Церква Св. Вмч. Димитрія с. Мишків, Церква Успіння Пресвятої Богородиці с. Мушкарів, Церква Перенесення мощей свят. Миколая Чудотворця с. Буряківка Залісцівського району).

17 квітня 1977 року народився прот. Володимир Гуменний (Церква Успіння Пресвятої Богородиці с. Гаї Шевченківські Тернопільського району).

17 квітня 1978 року народився прот. Андрій Курило (Церква Архистратига Михаїла с. Кам'янки, Церква Святих Ап. Петра і Павла с. Мовчанівка, Церква Святої Прав. Анни с. Хмелиська Підволочиського району).

25 квітня 1975 року народився прот. Василь Петрович (Церква Воздвиження Чесного Животворчого Хреста с. Оришківці, Церква Архистратига Божого Михаїла с. Волиця Лановецького району).

27 квітня 1982 року народився свящ. Юрій Чайка (Церква Преображення Господнього м. Тернопіль).

27 квітня 1989 року народився Максим Герасимюк - прес-секретар Тернопільської єпархії.

30 квітня 1977 року народився прот. Юрій Матвішин (Церква Св. Трійці с. Переволока Бучацького району).

30 квітня 1983 року народився свящ. Петро Мельничук (Каф. Собор Свв. Рівноап. Константини і Єлени м. Тернопіль).

1 травня 1968 року народився прот. Богдан Дзюбанчин (Церква Покрови Пресвятої Богородиці с. Підзамочок, Церква Різдва Пресвятої Богородиці с. Зелена Бучацького району).

1 травня 1973 року народився прот. Володимир Дем'янюк (Церква Св. Арх. Михаїла с. Устечко Кременецького району).

1 травня 1974 року народився прот. Олег Нестайко (Церква Георгія Побідоносця м. Тернопіль).

2 травня 1955 року народився прот. Павло Крицький (Церква Святої Трійці с. Долина Тербовлянського району).

3 травня 1967 року народився прот. Василь Стефанець (Церква Святої Трійці с. Городниця Гусятинського району).

3 травня 1960 року народився прот. Роман Глубіш (Церква Покрови Пресвятої Богородиці с. Сосулівка Чортківського району).

4 травня святкує 40-річчя прот. Василь Куць (Церква Святого Великомученика Пантелеймона м. Тернопіль).

7 травня 1959 року народився прот. Микола Ференц (Церква Успіння Пресвятої Богородиці с. Угринь Чортківського району).

7 травня святкує 50-річчя прот. Михайло Бисовський (Церква Св. Арх. Михаїла с. Голгоца, Церква Преображення Господнього с. Волиця Підгаєцького району).

8 травня 1970 року народився прот. Іван Коляса (Церква Преображення Господнього с. Бурканів, Церква Усікновення Глави Івана Предтечі с. Гвардійське Тербовлянського району).

9 травня 1981 року народився прот. Андрій Івахів (Церква Свв. Ап. Петра і Павла с. Іква Кременецького району).

10 травня 1941 року народився прот. Степан Кебало (Церква Св. Ап. Іоана Богослова с. Скорики Підволочиського р-ну, Церква Усікновення глави св. Іоана Предтечі с. Пенківці Підволочиського району).

12 травня 1978 року народився свящ. Микола Шевчук (Церква Святого Апостола Андрія Первозванного с. Ст. Олексинець Кременецького району).

13 травня 1960 року народився прот. Роман Яворський (Церква Св. Мц. Параскеви П'ятниці с. Крогулець Гусятинського району).

13 травня 1955 року народився прот. Микола Дем'янчук (Церква Св. Ап. і Єв. Іоанна Богослова с. Білокриниця Кременецького району).

14 травня святкує 40-річчя прот. Іван Джиджора (Церква Різдва Пресвятої Богородиці с. Загірці, Церква Архистратига Божого Михаїла с. Михайлівка Лановецького району).

17 травня святкує 50-річчя прот. Василь Лабазович (Церква Святого Великомученика Юрія Переможця с. Сушин, Церква Святого Великомученика Димитрія Солунського с. Остальці Тербовлянського району).

18 травня 1974 року народився прот. Василь Блаватний (Церква Святого Миколая Чудотворця с. Галушинці, Церква Покрови Пресвятої Богородиці с. Жеребки Підволочиського району).

24 травня 1972 року народився прот. Микола Ковалик (Церква Різдва Іоана Хрестителя с. Баворів, Церква Вмч. Димитрія Солунського с. Застав'я Тернопільського району).

25 травня 1960 року народився прот. Іван Сіверський (Церква Св. Ап. Іоана Богослова, с. Шибалин Бережанського району, Церква Введення в храм Пресвятої Богородиці с. Куропатники Бережанського району, Церква Святої Трійці с. Потік Козівського району).